

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Samsó Alzuria, Marc; Font Borrás, Nuria, dir. Aproximació teòrica a les negociacions de l'acord d'associació entre Andorra i la Unió Europea : el joc a dos nivells. 2025. (Grau en Relacions Internacionals)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/321240>

under the terms of the license

APROXIMACIÓ TEÒRICA A LES NEGOCIACIONS DE L'ACORD D'ASSOCIACIÓ ENTRE ANDORRA I LA UNIÓ EUROPEA: EL JOC A DOS NIVELLS.

Treball de Fi de Grau,
Grau en Relacions Internacionals

Autor: Marc Samsó Alzuria

Tutora: Nuria Font Borrás

Data: 26/05/2025

Citació (APA): Samsó Alzuria, M. (2025). *Aproximació teòrica a les negociacions de l'acord d'associació entre Andorra i la Unió Europea: El joc a dos nivells* (Treball de Fi de Grau, Grau en Relacions Internacionals). Universitat Autònoma de Barcelona.

Taula de Continguts

1. INTRODUCCIÓ	3
2. REVISIÓ DE LA LITERATURA.....	5
2.1. Quines raons tenen els microestats per integrar-se en la UE?	5
2.2. Dilemes entre sobirania i integració.....	5
2.3. Perquè aquest enfoc no és suficient?	6
3. MARC TEÒRIC	7
3.1. Pregunta de recerca	7
3.2. La teoria del joc a dos nivells, Putnam, R. i conceptes clau	7
3.3. Hipòtesis	8
4. METODOLOGIA I FONTS D'ANÀLISI	10
4.1. Disseny de l'estudi.....	10
4.2. Selecció i justificació del cas	10
4.3. Selecció i justificació de les fonts	10
4.4. Limitacions de l'estudi.....	11
5. ANÀLISI DEL CAS D'ESTUDI	12
5.1. Anàlisi del nivell internacional (Level I)	12
5.2. Anàlisi del nivell domèstic (Level II)	13
5.3. Interacció entre els dos nivells	18
6. CONCLUSIONS	19
7. BIBLIOGRAFIA.....	20
8. ANNEXOS.....	22
ANNEXE 1. Qüestionari d'entrevista 1 — TFG: Anàlisi de les negociacions de l'Acord d'Associació entre Andorra i la UE a través del model del “two-level game”	22
ANNEXE 2. Qüestionari d'entrevista 2 — TFG: Anàlisi de les negociacions de l'Acord d'Associació entre Andorra i la UE a través del model del “two-level game”	24

1. INTRODUCCIÓ

A Europa existeixen una sèrie de petits estats que des de fa segles han mantingut la seva independència gràcies a les relacions amb estats veïns més grans. Aquests han participat de forma diversa en el procés d'integració que ha donat lloc a la Unió Europea (UE). Mentre alguns com Luxemburg i Malta són membres de ple dret d'aquesta organització internacional, d'altres, considerats microestats, només han estat integrats parcialment en el Mercat Únic Europeu, aportant incertesa jurídica en aspectes com el mercat financer, la lliure circulació de treballadors i l'Espai Schengen. Per això es van explorar diverses opcions per integrar-los durant la dècada del 2010 (Comité Español (LECE), 2024) i, finalment, el 2013 el Consell Europeu va sol·licitar la negociació d'un acord marc d'associació amb Andorra, Mònaco i San Marino (Forster, N., & Mallin, F., 2014).

Amb el creixent nombre d'estats membres i les ampliacions de les dècades de 1980 i 2000, va augmentar l'interès per la integració de nous membres com a eina política i econòmica. En aquest context, amb polítiques fiscals i monetàries cada cop més homogeneïtzades, s'obria la qüestió d'aquests petits territoris sobirans, que actuaven com a paradisos fiscals i dificultaven la coherència fiscal i la lluita contra la corrupció (Forster i Mallin, 2014).

D'altra banda, els microestats europeus afronten reptes particulars en la seva relació amb la UE per la seva mida, especialització econòmica i sobirania limitada. Andorra, Mònaco o San Marino parteixen amb desavantatge per la manca de recursos i influència política. Amb economies basades en el turisme i avantatges fiscals, depenen fortament dels seus veïns membres de la UE (Katsarova, I., 2008). Aquesta asimetria podria limitar-los en les negociacions i posar en risc la seva sobirania. En un context de globalització que amenaça amb deixar-los aïllats, un Acord d'Associació amb la UE es presenta com una resposta a les exigències externes i les necessitats internes d'adaptació.

Tot i ser una situació compartida, aquesta recerca se centra en Andorra, que per proximitat lingüística i geogràfica ens concerneix especialment. Dels tres microestats que tramiten un acord d'aquest tipus, és el més gran en població i extensió. Mentre que Mònaco va suspendre les negociacions al 2023, Andorra preveu un referèndum proximitat aprovar l'acord. Així, el cas d'Andorra encaixa com a objecte d'estudi que combina dinàmiques internacionals i nacionals profundament interrelacionades.

Malgrat que les negociacions d'aquests acords i els factors subjacents han sigut objecte de diversos estudis, cap aborda el tema des d'un model analític que permeti comprendre com s'entrellacen les pressions externes i internes. L'objecte d'estudi, sovint atribuït a l'esfera internacional, també té una gran relació amb la política i el debat públic del país en concret a qui va dirigit. Per tant, amb l'objectiu d'**entendre com les dinàmiques internes i externes es connecten en el procés negociador de l'acord d'associació entre Andorra i la Unió Europea**, el present anàlisi pretén donar resposta a la següent pregunta:

“Com s'han articulat les dinàmiques internes i externes en les negociacions de l'Acord d'Associació entre Andorra i la Unió Europea?”

Amb aquesta finalitat, el treball utilitza el model del “joc a dos nivells” (two-level game theory, 1988), desenvolupat per Robert Putnam, que permet anticipar una sèrie de resultats hipotètics. En aquest cas, s’espera que el procés i resultat de les negociacions entre Andorra i la Unió Europea per a l’Acord d’Associació hagin estat condicionats per una interacció constant entre pressions d’actors interns i les exigències externes de la Unió.

Mitjançant la comparació qualitativa dels punts de vista de diversos actors implicats en la negociació i sectors de la societat andorrana —adquirits a través d’entrevistes i documents oficials—, aquest estudi mostra que el govern andorrà hauria tractat d’assolir un equilibri entre els dos nivells que li permetés obtenir un acord beneficiós per a totes les parts. Tal com apunta la hipòtesi, encara hi ha una oposició que en posa en dubte la ratificació.

El treball de recerca comença amb una revisió de la literatura sobre les negociacions de tractats internacionals i microestats europeus, seguida d’una aproximació a la teoria dels dos nivells de Putnam i als conceptes necessaris per entendre l’anàlisi posterior del cas d’Andorra, per concloure amb l’exposició dels resultats i consideracions per a futurs estudis.

2. REVISIÓ DE LA LITERATURA

Aquesta secció explora les investigacions prèvies sobre les negociacions internacionals entre microestats i la UE. Primer, s'analitza com la dependència regional i la globalització empenyen cap a una integració més gran. Tot seguit, es valora el paper de la sobirania en aquest context. Finalment, s'explica perquè cal una nova aproximació per superar aquests enfocaments.

2.1. Quines raons tenen els microestats per integrar-se en la UE?

La literatura sol atribuir la necessitat dels microestats d'integrar-se a la UE a les dependències econòmiques dels seus veïns europeus, afectant-ne l'autonomia política. A causa de la seva mida, recursos humans i naturals limitats, i un comerç intern restringit, depenen del turisme, els serveis financers, les exportacions i el capital estranger. Per contrarestar aquestes vulnerabilitats, implementen mesures especials com impostos baixos i incentius a la inversió financera, buscant mantenir condicions favorables i accés al mercat europeu. (Katsarova, 2008, p.1)

A més, com assenyala Ribas (2005), aquests estats han buscat acords amb la UE per garantir l'accés a mercats més amplis i adaptar-se a les demandes creixents de la globalització. La globalització ha pressionat els microestats a integrar-se més estretament amb blocs com la UE per evitar l'aïllament econòmic i polític.

Aquests estats reconeixen el risc de marginació en quedar fora de la UE, especialment davant la seva expansió constant. Les polítiques i legislacions europees els afecten cada cop més. En conseqüència, freqüentment aprofundeixen els acords bilaterals existents amb la UE, especialment en convenis de cooperació. Tot i que una adhesió plena sembla poc probable per la càrrega administrativa, els microestats exploren alternatives com una associació especial per regular les relacions amb la UE. Aquesta via busca equilibrar la integració econòmica amb la preservació de la seva autonomia política. (Katsarova, I., 2008, p. 29).

2.2. Dilemes entre sobirania i integració

La pròpia creació de la Unió Europea representa la transformació profunda del concepte tradicional de sobirania. Com assenyala Mangas Martín (2017), posa en evidència la insuficiència de la raó d'Estat i la necessitat de relativitzar la sobirania nacional en favor de valors superiors com la justícia social, el benestar i els drets humans. La sobirania deixa de ser un fi per esdevenir un mitjà per garantir la pau i la llibertat. A més de la integració, la globalització destaca el debilitament del paper central de l'Estat i l'auge de forces econòmiques i socials que reclamen poders abans concentrats per l'Estat. Aquesta redistribució obliga a repensar la funció i l'abast de la sobirania en un món interdependent (Ibid., pp. 148–149).

Tanmateix, tampoc és acceptable substituir l'Estat nacional per un d'europeu, sinó que es proposa compartir la sobirania entre diferents nivells per fer-la més eficient i adaptar-la a les necessitats de cada comunitat humana, augmentant la capacitat per afrontar reptes globals (Ibid., pp. 149–150).

Aquesta aproximació queda recolzada per la teoria general de l'Estat, que defensa que les limitacions al poder són autolimitacions voluntàries. Per tant, no hi ha vulneració de la sobirania, sinó una redefinició del seu exercici dins un marc jurídic compartit (Jellinek, 2000). Així, com que l'equilibri de poder es basa en el reconeixement mutu i les seves

relacions segons normes jurídiques, la sobirania depèn de la capacitat jurídica de cada Estat per decidir amb qui es relaciona i en quins termes (Arbuet, 1999, p. 112). En aquest marc, Mattli (2000) introdueix la lògica cost-benefici: els Estats acceptaran cedir part de la seva sobirania quan els beneficis derivats de la integració regional superin els costos de la cessió.

Ara bé, quin és el pes real de la sobirania en el context actual dels microestats? Savage (2023) ofereix una mirada empírica rellevant per explicar per què alguns microestats europeus encara no s'han integrat plenament a la UE. Les seves conclusions suggereixen que, tot i el valor de la sobirania, és la preferència pels acords intergovernamentals bilaterals amb els veïns —més que la resistència ideològica— la que explica aquesta resistència. Aquests acords permeten mantenir els beneficis de la integració sense renunciar del tot a les competències nacionals (Ibid., p. 34). Això reforça la idea que la sobirania no és incompatible amb la cooperació ni amb un acord d'associació, ja que es pot adaptar al context polític i econòmic.

2.3. Perquè aquest enfoc no és suficient?

La integració europea s'ha vingut abordant des d'una visió funcionalista i institucionalista dominant, ignorant les conseqüències socials (Kaiser, 2010). Això ha resultat en interpretacions teleològiques de la construcció europea i un enteniment utilitarista de les seves polítiques (De la Torre & Meroño, 2024, pp.147-148). És a dir, es concep el procés d'integració com un fi inevitable que serveix a interessos purament materials i pràctics

Aquest patró es repeteix en les investigacions sobre la integració dels microestats. Els microestats s'analitzen a través de la seva fiscalitat o sector bancari dins l'administració pública, i no pel seu paper com a estats sobirans en un continent en procés d'integració ràpida. Se'ls analitza des del punt de vista dels beneficis per a Brussel·les, en comptes de buscar quins són els efectes, adversos o no, d'integrar-los a la UE (Savage, M., 2023, pp.34-35). Aquest punt és especialment rellevant després del Brexit i l'augment de l'euroescepticisme, on, si volen formular bones polítiques d'ampliació, cal adoptar una perspectiva que tingui en compte la visió dels microestats i les seves dinàmiques internes.

Si volem entendre la realitat d'una governança cada vegada més interconnectada i supranacional, és essencial aprofundir en els factors que influeixen en la integració dels estats a la Unió Europea. No n'hi ha prou amb la dependència econòmica, la globalització o els dilemes entre integració i sobirania per explicar la conclusió d'un acord d'aquest caire. Els ciutadans andorrans tenen veu en aquest procés, ja que la ratificació depèn d'un referèndum popular. Per això, cal tenir en compte la dimensió domèstica del microestat, comprendre les opinions i moviments interns envers l'acord, i veure com els agents negociadors de l'Estat ho han considerat per determinar el futur èxit d'aquesta associació.

3. MARC TEÒRIC

3.1. Pregunta de recerca

Atès a la necessitat i finalitat d'aportar un anàlisi que **permeti entendre com les dinàmiques internes i externes es connecten en el procés negociador de l'acord d'associació entre Andorra i la Unió Europea**, el present treball pretén donar resposta a la següent pregunta:

“Com s’han articulat les dinàmiques internes i externes en les negociacions de l’Acord d’Associació entre Andorra i la Unió Europea?”

L'enfocament pres per atendre a aquesta recerca és la “Two-level game theory”, desenvolupada pel politòleg estatunidenc Robert Putnam, en la seva publicació “Diplomacy and Domestic Politics: The Logic of Two-Level Games” (1988).

3.2. La teoria del joc a dos nivells, Putnam, R. i conceptes clau

La teoria descriu les negociacions internacionals com un procés simultani en dos nivells: al nivell internacional (Level 1), els governs intenten satisfer les pressions internes minimitzant els efectes adversos externs. Al nivell nacional (Level 2), els actors interns — grups d'interès i opinió pública — pressionen el govern perquè adopti polítiques favorables als seus interessos, determinant els resultats de la ratificació. La coherència entre els dos jocs és essencial, tot i que es poden tolerar diferències retòriques (Ibid., p.434).

Per comprendre en profunditat el funcionament del joc a dos nivells, cal diseccionar els conceptes principals que formen l'estructura del marc teòric proposat per Putnam i que ens permetran el posterior anàlisi del cas d'estudi:

En primer lloc, identifiquem els actors que participen al joc. El **(1) negociador principal (chief negotiator)** lidera la negociació al nivell internacional (Level 1) (Ibid., p.456). Per assegurar la seva supervivència política, han de tenir en compte ambdós jocs en un món interdependent, jugant tant a l'escenari internacional com al nacional. Les jugades que semblen racionals en un nivell poden ser contraproductes en l'altre. Així doncs, les seves preferències i estratègia estan condicionades pel segon tipus d'actor que actua, sobretot, a nivell intern. Els **(2) actors interns (domestic constituencies)** — incloent lobbies i burocràcies — presionen el govern perquè adopti polítiques favorables als seus interessos. Els actors insatsifets poden interferir en el procés de ratificació, i els líders corren el risc de ser substituïts si no satisfan els actors domèstics. Els jugadors hàbils poden utilitzar moviments en un nivell per provocar reordenaments en l'altre, assolint objectius que d'altra manera serien impossibles.

(3) La ratificació és el procés pel qual una política és aprovada o acceptada a nivell domèstic, i varia segons el règim i el país (Ibid., p.437). Si un negociador arriba a un acord a la taula internacional que no pot ser ratificat internament, això s'anomena **(4) defecció involuntària**. L'amenaça de defecció involuntària pot ser una eina útil en la negociació, però també pot posar en perill l'estatus domèstic del negociador i la seva credibilitat internacional (Ibid., p.438).

L'èxit de les negociacions dependrà de l'alineació de les demandes en competència mitjançant la superposició dels conjunts de guanys en dos nivells. Putnam els anomena

(5) Win-sets, el conjunt de polítiques acceptables a nivell domèstic, és a dir, aquelles que podrien ser ratificades i implementades, configurant el marge de maniobra d'un actor en la negociació. El conjunt de win-sets depèn de les preferències i el poder de negociació dels sectors domèstics. Per als negociadors principals, la mida del conjunt de win-sets crea una disjuntiva. Un conjunt de victòries domèstic gran facilita arribar a un acord internacional perquè hi ha més polítiques sobre la taula. Però un conjunt gran també dificulta que el negociador es mantingui ferm en les polítiques preferides si els altres estats saben que té marge de maniobra a casa i que altres polítiques també podrien ser acceptades (Ibid., pp.437-452).

La dinàmica del joc a dos nivells està condicionada per les interaccions o influències entre nivells — en ambdós sentits — i dins d'un mateix nivell.

En les interaccions entre nivells, trobem el fenomen de **(6) reverberació**, que es produeix quan les accions o pressions del nivell internacional “ressonen” dins l'escenari polític domèstic, modificant potencialment l'opinió pública i les actituds dels grups polítics. Pot ser **positiva**, si la pressió exterior legitima un acord intern, augmentant les possibilitats de ratificació, o **negativa**, si provoca una reacció adversa que dificulta la ratificació (Ibid., pp.454-456).

Dins d'un estat, poden donar-se desacords que afecten les posicions internes, complicant les negociacions. Putnam anomena aquests conflictes: de frontera i faccionals. (4) En un conflicte de frontera — o homogeni — (boundary conflicts), gairebé totes les parts domèstiques coincideixen en els resultats preferits, però discrepen sobre l'acceptabilitat de l'status quo i fins a quin punt s'hauria d'insistir per assolir-los. (5) En un conflicte faccional — o heterogeni — (factional conflicts), diferents sectors domèstics tenen preferències diferents sobre els resultats, i es poden formar coalicions entre sectors afins de diferents estats (Ibid., pp.443-444).

Alguns crítics senyalen que la teoria presenta límits. Assumeix que les negociacions són bilaterals, però moltes impliquen externalitats i observadors tercers que poden aliar-se, equilibrar-les o alterar-les (Mitchell, p. 29). No arriba prou lluny per explicar els resultats i relacions de la negociació internacional, especialment quines estratègies s'haurien d'emprar per obtenir el màxim resultat positiu (Schoppa, p. 354). Se'l considera simplista en contextos amb unitats intermèdies o supranacionals com la UE, on es poden identificar tres nivells: audiència domèstica, Comunitat Europea i comunitat internacional (Patterson, pp. 99-134). També es diu que la teoria és més adequada per a negociacions econòmiques que per a qüestions de seguretat, on un sol nivell pot explicar els resultats, generant incoherència si s'aborda des dels dos (Raymond, pp. 346-348). Altres crítics consideren el nivell domèstic com l'element causal principal, reduint la necessitat d'un “joc a dos nivells” (Jacobson, pp. 99-100).

No obstant, aquesta teoria reconeix la naturalesa de joc múltiple de les relacions internacionals, on un negociador busca crear un paquet acceptable tant per a l'altra part com per a la seva pròpia burocràcia. Per tant, és un model analític adequat que ajuda a entendre com interactuen la política interna i la internacional. La metàfora del joc a dos nivells capta millor la dinàmica de les negociacions que els models basats en actors nacionals unitaris, trencant amb visions tradicionals del realisme polític. Així, l'aproximació triada encaixa amb la naturalesa d'Andorra com a microestat amb estructures polítiques peculiars i una societat civil activa en un referèndum proper.

3.3. Hipòtesis

Com s'ha descrit en l'apartat anterior, es pressuposa que el negociador principal, en aquest cas la Secretaria d'Estat per a les Relacions amb la Unió Europea (SEUE), busca

satisfer les pressions internes mentre intenta arribar a un acord amb la Comissió Europea; per tant, tracta de trobar aquelles concessions que són ratificables a nivell intern, per evitar una defecció involuntària. Així doncs, podem anticipar una resposta teòrica a la pregunta de recerca:

La configuració del win-set andorrà i la gestió d'una reverberació domèstica han estat factors claus en les negociacions de l'Acord d'Associació amb la Comissió, obligant el govern d'Andorra a equilibrar els interessos interns amb les exigències externes per evitar una defecció involuntària i fer viable la ratificació.

El treball pretén comprovar si es compleix aquesta expectativa mitjançant la següent metodologia.

4. METODOLOGIA I FONTS D'ANÀLISI

En aquest apartat es descriu la metodologia emprada per dur a terme l'estudi, s'explica la selecció del cas, la selecció de les fonts i conclou amb les limitacions d'aquesta recerca.

4.1. Disseny de l'estudi

En aquesta recerca s'ha optat per analitzar les negociacions en el cas d'Andorra utilitzant un enfocament qualitatiu, d'acord amb els conceptes i premises exposades per Putnam i posant de relleu les visions de diferents actors.

Es consideren tres tipus d'actors: la Comissió Europea, la SEUE del Govern d'Andorra, i els actors interns, que negocien en dues dimensions: internacional (Comissió i Secretaria) i domèstica (Secretaria i actors interns). Primer, s'exposa la informació sobre el procés de negociació internacional entre la Comissió i el Govern, les principals demandes i límits. Després s'avalua la ratificació domèstica mitjançant una taula comparativa de la posició de tres actors interns respecte 10 temes polèmics: la Secretaria d'Estat, l'oposició (especialment Andorra Endavant) i l'Unió Sindical d'Andorra (USdA). Aquesta comparació permet identificar el win-set andorrà, factors que poden provocar defecció involuntària i el tipus de conflicte domèstic.

Els 10 temes s'han triat d'acord amb un informe d'Andorra Endavant, on s'identifiquen inconvenients per a la societat andorrana, entenent que poden resultar més polèmics i, per tant, més interessants a nivell d'estudi.

Finalment s'explora l'impacte de la reverberació i el rol de la Secretaria d'Estat com a medidora. L'enfocament facilita la descripció teòrica i anticipa possibles escenaris de ratificació o bloqueig.

4.2. Selecció i justificació del cas

Dels sis microestats europeus reconeguts com a tal, només Andorra, San Marino i Mònaco estan subjectes al nostre objecte d'estudi, els Acords d'Associació. Mònaco va suspendre les negociacions al setembre del 2023 després de la falta d'avenços i de considerar que era millor seguir amb el model de relació anterior. Tot i que seria interessant una recerca sobre perquè les negociacions van fracassar, la manca de perspectives de canvi en la seva relació amb la UE el fa menys rellevant des d'un punt de vista analític. Tant Andorra com San Marino encaixen en la recerca actual, però la superioritat en població i tamany d'Andorra, així com la immediatesa d'un referèndum popular envers l'acord, el fan més pertinent. També es té en compte la seva viabilitat pràctica, les limitacions d'aquest estudi no permeten realitzar un estudi de varis casos, a més, la proximitat geogràfica i lingüística amb el principat facilita l'obtenció de fonts per a l'anàlisi.

4.3. Selecció i justificació de les fonts

Les fonts primàries comprenen dues entrevistes semi-estructurades — enviades i respostes per escrit —: una dirigida a la SEUE, preguntant pel transcurs de les negociacions internacionals amb la UE i la gestió de les pressions internes, i l'altra dirigida a la USdA, per obtenir la perspectiva d'un actor social.

Per recollir la posició del principal partit de l'oposició, Andorra Endavant, s'ha recorregut al document "Avantatges i inconvenients de l'Acord d'Associació entre Andorra i la Unió

Europea”, disponible a la seva pàgina web, que recull de forma clara la seva posició en base a un estudi sobre l'impacte jurídic i institucional de l'acord. També es recull informació d'una entrevista gravada a la presidenta del partit per Ràdio i Televisió d'Andorra.

Adicionalment, s'utilitzen fonts secundàries com articles i notícies que complementen la informació extreta dels documents i les entrevistes. Aquestes permeten tenir una visió més extensa de la situació i incorporar posicions i accions d'altres actors polítics importants, com el partit Concòrdia o França, que recentment han demanat la suspensió de l'Acord.

4.4. Limitacions de l'estudi

La principal limitació és l'enfocament parcial de l'estudi, ja que aquest es centra principalment en els actors andorrans. Encara que seria enriquidor incorporar la perspectiva dels actors europeus implicats en la negociació, aquesta opció és inviable en aquest treball per motius logístics i per la disponibilitat de les fonts d'informació. Malgrat aquest inconvenient, això permet obrir futures línies d'investigació on s'aprofundeixi en la dimensió internacional del procés negociador.

5. ANÀLISI DEL CAS D'ESTUDI

En aquest apartat es fa una dissertació del cas andorrà d'acord amb els dos nivells proposats a la teoria de Putnam. Primer es determinen les demandes de la Comissió, les posicions de la SEUE i el seu marge de maniobra a nivell internacional. Després s'exposen les posicions dels tres actors interns clau i s'avalua la possibilitat de ratificació segons el grau de conflicte. Finalment, s'explora la interacció entre els dos nivells, aprofundint en el concepte de reverberació.

5.1. Anàlisi del nivell internacional (Level I)

Les negociacions internacionals per a un acord d'associació són el resultat de l'objectiu de la Unió de fomentar relacions especials amb els estats veïns, recollit a l'article 8 del TUE, i del desig dels microestats d'establir vincles més estrets amb la UE (Comissió Europea, 2023). El procediment a seguir ha sigut el següent: primer, Andorra i la UE exposen la seva base legal sobre cada tema (com medi ambient o propietat intel·lectual), i la UE proposa les normes que Andorra haurà d'incorporar per accedir al mercat interior. A continuació, Andorra compara el marc legal europeu amb el propi (gap analysis) i elabora un document de posició, aprovat pel Govern, amb les adaptacions que considera necessàries. Aquestes poden ser transitòries (més temps d'adaptació) o sectorials (modificacions permanents). Finalment, el document es debat a la taula negociadora.

La Unió Europea, per la seva banda, busca una major homogeneïtzació normativa. Com assenyalen Foster i Mallin (2014), la UE vol deixar enrere els acords bilaterals, promovent acords globals com a única alternativa per aprofundir els vincles. Així, ha estructurat les seves demandes entorn a la integració d'Andorra al mercat interior, exigint l'adopció progressiva del cabal jurídic europeu en matèries com la lliure circulació de béns, serveis, capitals i persones. També s'inclou l'adopció gairebé íntegra del dret europeu de la competència i l'adaptació d'empreses i institucions a estàndards europeus en medi ambient, transparència, contractació pública i lluita contra l'evasió fiscal. L'implementació d'aquesta normativa i de l'acord en general controlada principalment pel TJUE.

Des del Govern andorrà, aquestes demandes es consideren coherents amb els requisits del mercat interior i s'han acceptat amb certes concessions. Durant les negociacions es van establir línies vermelles i períodes transitoris per protegir sectors sensibles de l'economia. En el 90 % dels casos, la taula de negociació ha estat suficient per arribar a acords. En casos més delicats, però, s'ha hagut de pujar el dossier al nivell polític (entre el cap de Govern i responsables de la Comissió) per resoldre les diferències. Els temes més difícils de conciliar han estat: el tabac, elements del marc institucional, la lliure circulació de persones i la situació d'Andorra Telecom.

A nivell institucional, l'acord implicarà canvis i costos en l'establiment de mecanismes i l'adaptació de les administracions, però permet ajustar l'acord a les especificitats andorranes. S'ha plantejat, a més, que el Tribunal Constitucional pugui exercir un control previ sobre la seva implementació. La participació al mercat únic exigeix una unió duanera, amb la supressió de barreres aranzelàries i tècniques. Tot i això, s'ha aconseguit una transitòria de 30 anys per al tabac, del qual depèn part del sector agrícola. També s'han mantingut els dos monopolis clau: Andorra Telecom seguirà com a única operadora durant 7 anys i la FEDA conservarà el monopoli energètic de manera indefinida. Pel que fa a la lliure circulació de persones, s'ha acordat una aplicació asimètrica: Andorra manté el control migratori mitjançant quotes, mentre que els ciutadans andorrans es poden establir lliurement a la UE. Altres temes com la

fiscalitat, la política exterior, el control fronterer o la participació pressupostària han quedat fora de l'acord; Andorra no haurà de pujar l'IGI al 15 % com els estats membres.

Aquestes dinàmiques mostren que Andorra no disposava d'un marge significatiu per definir el model de relació amb la UE, ja que l'associació era pràcticament imposada. No obstant això, sí que ha tingut marge per negociar les condicions específiques i decidir quins sectors i competències quedaven fora de l'abast de la normativa europea. Durant les converses, el negociador andorrà ha invocat sovint la Declaració 3 de l'article 8 del Tractat de Lisboa, que apel·la a tenir en compte les particularitats dels països de petita dimensió. La UE ha atès aquestes particularitats, no només en els dossiers més delicats, sinó també amb adaptacions que alleugereixen la càrrega administrativa o permeten més temps per incorporar el cabal. D'aquesta manera, el SEUE ha buscat fer un acord flexible per passar el filtre domèstic.

5.2. Anàlisi del nivell domèstic (Level II)

No podem assumir que arribar a un bon acord en el nivell internacional, coherent amb els interessos de l'Estat, impliqui la ratificació assegurada del mateix. Dins l'Estat hi ha diversos actors polítics i socials de qui depèn aconseguir els suports suficients. La "Taula 1" desglossa les opinions de tres actors nacionals —SEUE, Andorra Endavant i USdA— sobre deu temes de l'acord. Això permet comparar les seves posicions i detectar possibles discrepàncies.

Taula 1. Comparació de les opinions de tres actors interns sobre 10 punts polèmics.			
Tema	SEUE	Andorra Endavant	USdA
Aspectes institucionals	Modificació de les estructures existents i creació de noves, amb càrregues pressupostàries (òrgan supervisor, oficina de traducció, nous treballadors, etc.). Però els beneficis aconseguits superen els costos (+ eficiència i professionalització de l'administració). Comitè Mixt per regularitzar les relacions amb la UE i tenir veu en l'elaboració de normes que afectin Andorra = + sobirania política. Mecanisme SOLVIT per resoldre de manera ràpida els problemes en l'aplicació de l'Acord.	Limitació en la sobirania andorrana. Inconvenient que algunes competències passin a ser exclusivament de la UE. Control jurídic del TJUE d'aquestes competències i de la implementació del tractat. Incorporació massiva de reglament europeu.	Andorra no està preparada per assumir el conjunt de normatives europees implícites en l'acord, i això implica una pèrdua de sobirania.

	Possible control previ del Tribunal Constitucional d'Andorra.		
Llibertat de circulació de les persones i dels treballadors	Els andorrans tindran un tracte equivalent als ciutadans europeus pel que fa als drets (carnet de conduir, Seguretat Social, Targeta Sanitària Europea, passaports, etc.). Es manté el control de les fronteres i la residència, amb un sistema de quotes.	Reducció parcial del control en l'atorgament del permís de residència als ciutadans de la UE. Eliminació dels avantatges reservats als francesos, espanyols i portuguesos.	Els andorrans sempre han pogut accedir als mercats laborals d'Espanya i França; no és res nou.
Llibertat d'establiment i de prestació de serveis	Les empreses andorranes poden operar a qualsevol país de la UE amb garanties jurídiques. Participació en programes i concursos públics europeus. Les empreses de la UE ja es podien establir des del 2012; per tant, no té un impacte significatiu en la competència. Drets i prestacions per als andorrans als països europeus en igualtat de condicions.	Més competència per a les empreses nacionals i per als professionals andorrans. Prestacions socials (atur, etc.) per als europeus que hagin perdut la feina al seu país i vagin a viure o buscar feina a Andorra.	La majoria de treballadors d'Andorra són de qualificació mitjana o baixa; no poden competir amb els treballadors europeus.
Serveis financers	Reciprocitat garantida (Andorra no obrirà el seu mercat financer als operadors europeus fins que es garanteixi que els operadors andorrans poden entrar també al mercat europeu en	No hi ha un accés immediat o garantit als serveis financers europeus; la UE pot suspendre l'accés unilateralment a determinats operadors, risc de	-

	condicions iguals), més 15 anys de transitòria. Clàusula sobre l'estabilitat del sistema: si en els 15 anys no s'ha aconseguit assumir tot el cabal de la UE i hi ha un risc per al sistema financer andorrà, es pot frenar. Entrada gradual al mercat interior i de forma diferenciada: els fons d'inversió entraran abans que la banca, per exemple. Auditoria i supervisió del sistema financer per part de les autoritats europees, en col·laboració amb els organismes andorrans: UIFAND, AFA. Mecanismes de liquiditat i prestador d'última instància.	competència desfavorable. Inversions importants que les empreses andorranes hauran de fer per habitar-se al marc regulador europeu, reduint la competitivitat.	
Unió duanera	Se suprimeixen les barreres aranzelàries i tècniques en la majoria de productes, amb excepció del tabac (transitòria de 30 anys), producte del qual depèn el sector agrícola del país. Oportunitat per als productors locals d'aconseguir segells de qualitat i qualificació de producte UE.	Renúncia a fer política comercial autònoma amb tercers, acceptant la Política Comercial Comuna i una Tarifa Exterior Comuna. Liberalització progressiva del tabac, augmentant-ne els preus en un futur.	Perill per al sector del tabac; Europa té l'objectiu d'acabar amb el tabac per raons sanitàries.
Fiscalitat	No s'augmentarà l'IGI (4,5 % versus el 15 % de la UE), ni l'IS, ni l'IRPF.	Obligació d'implementar els principis de bona	Un hipotètic augment dels impostos pot

	No hi haurà noves figures impositives; Andorra seguirà sent un país fiscalment atractiu. Mesures de transparència i lluita contra l'evasió fiscal.	governança en matèria fiscal. Possible increment de l'impost de societats del 10 % al 15 % com a mínim.	resultar inassumible per a la majoria de sectors.
Telecomunicacions	Alineació del <i>roaming</i> , que permetrà als andorrans no pagar un sobrecost per utilitzar dades i trucades als països de la UE. Universalitat i qualitat del servei. No caldrà desdoblar infraestructures; els operadors que vulguin operar a Andorra hauran de pagar un peatge a Andorra Telecom.	Liberalització del sector en 7 anys, futures pèrdues per Andorra Telecom i fi de la taxa de <i>roaming</i> .	-
Energia	Èxit en el manteniment de FEDA com a únic subministrador de l'Estat.	Alineació amb les normes de la UE sobre el mercat elèctric, amb algunes excepcions.	-
Normes de dret de la competència	Possibilitat per a les empreses andorranes de participar en licitacions a la UE. Adaptació sectorial de 3 anys concedida als mercats públics. En matèria de dret antimonopoli (articles 101 i 102 TFUE), no estan inclosos el sector agrícola, el transport marítim i el transport ferroviari.	Gran augment de la competència per als empresaris andorrans. Supressió del requisit d'establiment permanent a Andorra. Adopció gairebé íntegra del dret europeu de la competència i en	-

		matèria d'ajuts d'Estat.	
Accés als programes de finançament de la UE	Oportunitat d'accedir a programes europeus: TAIEX, diferents modalitats d'ERASMUS, EUROPEAN SOLIDARITY CORPS, DISCOVER EU, etc.	Són una mica escèptics sobre les avantatges, ja que té molts condicionants i s'ha de fer una aportació financera per accedir-hi.	Desconeixement de a què es comprometen ni de l'abast dels mateixos.

Després de fer la comparació, podem identificar cada actor de la següent manera:

En primer lloc, el SEUE es presenta com a defensor de l'acord amb condicions assumibles. Hi veu més oportunitats que inconvenients per al país, la ciutadania, les empreses i les associacions. Tot i reconèixer la necessitat d'adoptar un gran cabal jurídic, considera que l'acord és prou flexible i respectuós amb les especificitats andorranes per ser assumible per les institucions i la societat, amb terminis llargs i garanties per als sectors vulnerables. A més, alerta dels riscos de no adoptar-lo: a banda de perdre els avantatges mencionats en la taula, Andorra seguiria sent un Estat tercer amb un futur incert, dificultats per renegociar els acords obsolets i risc d'aïllament.

D'altra banda, Andorra Endavant és l'oposició més crítica. Considera que l'acord suposa una pèrdua de sobirania en diversos àmbits. Li preocupen l'adopció massiva de normativa europea, el control jurídic del TJUE, l'increment de competència per a empreses i professionals locals menys competitius, la liberalització progressiva de sectors clau i la pèrdua de control sobre fronteres i residència. Desde altres partits de l'oposició es comparteixen idees similars, com Concòrdia, que ha demanat suspendre les negociacions, al·legant que Andorra no està preparada per assumir les més de 6.000 lleis implicades i que caldria un acord més modest i gradual (Concòrdia, 2025).

Finalment, l'USdA és crític amb la poca inclusió dels agents socials en el procés i escèptic respecte als beneficis de l'acord. Comparteix amb l'oposició la preocupació per assumir tot el cabal normatiu i per les repercussions econòmiques sobre sectors clau, empreses i treballadors, especialment els de baixa qualificació, que no podrien competir amb els europeus.

Tot i que hi ha consens en l'apropament progressiu a la UE, els actors interns discrepen sobre com fer-lo, quines condicions són acceptables i fins on cal arribar. Mentre el govern defensa un acord ampli amb certes "cessions" de sobirania, l'oposició i el sindicat rebutgen el text actual i proposen alternatives menys ambicioses i més progressives, amb més protecció social. Aquesta dissonància sobre com apropar-se a Europa podria semblar un conflicte de frontera, però, si considerem l'aprovació de l'acord com a objecte d'estudi, s'apropa més a un conflicte fraccional, on algunes parts qüestionen directament la legitimitat i conveniència del text, fins i tot plantejant opcions fora del marc negociat.

A banda del tipus de conflicte que hi trobem, és evident que aquesta divisió interna limita el win-set domèstic i incrementa el risc de defecció involuntària si no s'aconsegueix un consens suficient. Cal tenir en compte que l'oposició de grups com Andorra Endavant i Concòrdia és recent. El govern va negociar en solitari fins al 2019, quan es va crear el SEUE, que des de llavors va liderar les converses fins al 2023. Durant aquest període es va recolzar en un "Acord Polític" amb suport de tots els partits amb representació parlamentària, fet que va modular políticament la seva posició. L'actual legislatura se sosté en un "Pacte d'Estat", amb el suport de dos terços dels electors, però ara els opositors fan campanya activa contra la ratificació.

5.3. Interacció entre els dos nivells

Segons la Secretaria d'Estat, tots els documents de posició s'han elaborat amb experts de cada sector. Per exemple, en telecomunicacions hi va participar Andorra Telecom; en el cas del tabac, els experts d'agricultura i representants del sector tabaquer. En alguns temes, com la lliure circulació de persones, el debat va ser més obert, amb seminaris amb entitats econòmiques i socials, i amb el llavors Acord Polític, que reunia totes les forces parlamentàries del mandat 2019-2023. La negociació sobre la lliure circulació de serveis, treballada amb col·legis professionals, va generar resistències en alguns casos. Aquests debats van enfortir la posició negociadora i van mantenir informats els sectors implicats, atenent a la demanda de transparència. Així, han tingut una influència notable en la posició del govern. Per exemple, els transportistes no volien renunciar als acords bilaterals amb França, Espanya, Portugal i Itàlia en favor del mercat interior. El SEUE va traslladar aquesta demanda a Brussel·les i va aconseguir que els altres estats membres renunciessin al dret de transport de mercaderies cap a Andorra.

A més, s'ha utilitzat reiteradament l'argument de la possible defecció involuntària per pressionar la Comissió a acceptar demandes andorranes. L'exemple més clar és la seguretat: l'acord inclourà una disposició única al Mercat Interior que permetrà a un Estat verificar antecedents penals. Aquesta excepció es va obtenir malgrat les reticències de la UE, amb l'argument que sense ella l'acord no seria ratificat.

En canvi, les pressions europees no han tingut un efecte directe i decisiu en les negociacions amb els actors nacionals durant la creació de l'acord, que han sigut més fermes en les seves posicions. Són sectors molt conservadors, reticents al canvi, i més en una conjuntura de bonança econòmica. Com a contrapartida, són especialment sensibles al context econòmic i polític. Amb la crisi de la Covid-19, molts eren més favorables a incloure polítiques de canvi en l'acord, però en un context d'estabilitat no es volen assumir els riscos que comporta canviar l'estatu quo, augmentant la demanda de salvaguardes. Ha sigut després de la conclusió de l'acord que aquestes dinàmiques han afavorit la consolidació d'una reverberació negativa, on s'ha promogut una lectura de les demandes de la UE en clau d'amenaça per a la sobirania i l'estatu quo, que resulta beneficiós per a molts sectors. La reinterpretació ha estat una estratègia eficient per a actors com Andorra Endavant i l'USdA, transformant les tensions negociadores en un discurs polític capaç d'erosionar el suport intern a l'acord, fet que ha generat un clima d'incertesa respecte al resultat del referèndum.

6. CONCLUSIONS

L'anàlisi del cas d'estudi permet extreure diversos resultats que expliquen les dinàmiques de les negociacions i la perspectiva de ratificació de l'Acord d'Associació.

La literatura suggeria que l'asimetria de poder entre una organització regional i un microestat condicionaria la capacitat negociadora del segon. Tot i que el SEUE té una capacitat negociadora limitada pel que fa al model de relació que vol amb la UE — imposant-se l'associació—, sí que ha tingut marge per establir sota quines condicions vol fer-ho, aconseguint que la Comissió respectés les seves especificitats.

El SEUE ha presentat posicions ambicioses, d'acord amb les demandes d'uns sectors interns molt fermes, amb els quals ha mantingut un diàleg actiu sobre les polítiques acceptables amb l'objectiu d'assegurar que l'acord passi el filtre domèstic per ser ratificat. Aquestes exigències han estat traslladades a les negociacions amb la Comissió, on el negociador andorrà ha invocat reiteradament les declaracions europees a favor seu i ha amenaçat amb una possible defecció involuntària per obtenir concessions beneficioses per al país. Aquestes estratègies indiquen que el negociador principal ha estat conscient del seu win-set i ha procurat mantenir-lo viable al llarg de tot el procés, tractant de mitigar la reverberació negativa i confirmant, així, la hipòtesi del treball.

Tanmateix, l'estudi també revela com el win-set ha variat al llarg del temps. Durant les negociacions semblava molt ampli, ja que el negociador havia tingut en compte les demandes internes. Però, amb la nova legislatura, han aparegut nous grups (com Andorra Endavant i l'USdA) que han qüestionat els termes de l'acord, generant una dinàmica de conflicte faccional. Les demandes de la Unió, que semblaven coherents i acceptables, són ara utilitzades per l'oposició per fomentar l'escepticisme envers l'acord i erosionar el suport popular. Per tant, en l'etapa posterior a la conclusió de l'acord, el govern no ha pogut evitar una reverberació negativa, que ha despertat contraarguments entre la societat andorrana i posa en risc la ratificació.

Aquesta evidència reforça la importància del context domèstic en les negociacions internacionals, il·lustrant com els canvis en l'arena interna poden afectar la viabilitat d'un acord negociat externament. D'aquesta manera, la recerca contribueix a superar els enfocaments predominantment economicistes o legalistes sobre els microestats i la seva relació amb la UE. Aquest estudi obre algunes línies futures de recerca, com ara l'estudi comparat amb altres casos com el de San Marino o Mònaco utilitzant el mateix marc teòric. Atès les limitacions d'aquest estudi, també es pot aprofundir en la perspectiva europea, especialment en la de la Comissió i els Estats membres clau.

7. BIBLIOGRAFIA

- Andorra Endavant. (2024). Avantatges i inconvenients de l'Acord d'Associació entre Andorra i la Unió Europea. Recuperat de <https://www.grupandorraendavant.info/wp-content/uploads/2024/03/Avantatges-inconvenients.pdf>
- Arbuet, Heber. 1999. "La soberanía hacia el siglo XXI: ¿desaparición, divisibilidad o nuevos odres para añejos vinos?". Facultad de Derecho 15: 93-120. Recuperat de <https://revista.fder.edu.uy/index.php/rfd/article/view/335/374>
- Coma González, B. (s.f.). Fitxa informativa sobre l'Acord d'Associació entre Andorra i la Unió Europea [Document intern no publicat]. Comissió Legislativa de Política Exterior, Consell General d'Andorra.
- Comissió Europea. (2023, 12 de desembre). La Comissió celebra la conclusió de les negociacions d'un acord d'associació amb Andorra i San Marino. Recuperat de https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/es/ip_23_6522
- Comité Español (LECE). (2024, octubre 25). El Acuerdo de Asociación de Andorra con la UE Dará al País Impulso Económico. LECE Online. Recuperat de <https://www.leceonline.org/acuerdo-asociacion-andorra-ue-almuerzo-coloquio-lece/>
- Concòrdia. (2025, 25 d'abril). Concòrdia demana que se suspenguin les negociacions de l'Acord d'Associació amb la Unió Europea, aprofitant el bloqueig francès. Recuperat de <https://concordia.ad/concordia-demana-que-se-suspenguin-les-negociacions-de-lacord-dassociacio-amb-la-unio-europea-aprofitant-el-bloqueig-frances/>
- de la Torre Muñoz, R., & Meroño Asenjo, J. (2024). Integración europea y teoría crítica de las relaciones internacionales: nuevas perspectivas para investigar los problemas contemporáneos de Europa. Revista De Estudios Europeos, (83), 142–171. Recuperat de <https://doi.org/10.24197/ree.83.2024.142-171>
- Forster, N., & Mallin, F. (2014). The Association of European Microstates with the EU: Integration Test with Model Value. SWP Comments, German Institute for International and Security Affairs. Recuperat de https://www.swp-berlin.org/publications/products/comments/2014C27_frr_mln.pdf
- Jellinek, Georg. 2000. Teoría general del Estado. México: Fondo de Cultura Económica.
- Kaiser, Wolfram (2010), "From Isolation to Centrality: Contemporary History Meets European Studies", en Wolfram Kaiser y Antonio Varsori (eds.), European Union History. Themes and Debates, Basingstoke, Palgrave Macmillan, pp. 46 - 65.
- Katsarova, I. (2008). The Relationship Between European Micro-States and the European Union. Policy Department Structural and Cohesion Policies, European Parliament. Recuperat de [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2008/397247/IPO_L-REGI_NT\(2008\)397247_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/note/join/2008/397247/IPO_L-REGI_NT(2008)397247_EN.pdf)
- Knowledge Sharing Network (KSNET). (2024). Estudi d'impacte econòmic de l'acord d'associació entre el Principat d'Andorra i la Unió Europea. Andorra Recerca + Innovació. Recuperat de <https://www.ari.ad/images/pdf/Informe%20KSNET.pdf>
- Mangas Martín, A. (2017). Integración, soberanía y globalización: Reflexiones. Anuario Argentino de Derecho Internacional, (26), 167–194. Recuperat de <https://www.corteidh.or.cr/tablas/R21641.pdf>
- Mattli, Walter. 2000. "Sovereignty Bargains in Regional Integration". International Studies Review 2 (2): 149-180. Recuperat de https://www.researchgate.net/publication/249392817_Sovereignty_Bargains_in_Regional_Integration.

- Mitchell, David. "International Institutions and Janus Faces: The Influence of International Institutions on Central Negotiators Within Two-Level Games." *International Negotiation*. 6. 1 (2001): 25-48.
- Ospina Grajales, M. del P. (2019). El proceso de toma de decisiones en el Mercosur y el TLCAN: la disyuntiva entre integración regional y soberanía nacional en América Latina. *Colombia Internacional*, (100), 237–261. Recuperat de <https://doi.org/10.7440/colombiaint100.2019.10>
- Patterson, Lee Ann. "Agricultural Policy Reform in the European Community: A Three-Level Game Analysis." *International Organization*. 1997.
- Raymond, Gregory. "Review: Upstairs, Downstairs: Negotiating in Two-Level Games." *Mershon International Studies Review*. 1994.
- Ribas Reig, Ò. (2005). La integració a la UE dels microestats històrics europeus en un context de globalització. Barcelona: Reial Acadèmia de Ciències Econòmiques i Financeres. Recuperat de https://racef.es/archivos/discursos/ingreso_ribas.pdf
- RTVA. (2024, 26 de març). Entrevista a Carine Montaner, presidenta d'Andorra Endavant [Vídeo]. Andorra Difusió. Recuperat de <https://www.andorradifusio.ad/programes/avui-sera-bon-dia/avui-sera-dia-26-marc-2024/video-entrevista-carine-montaner-presidenta-andorra-endavant>
- Schoppa, Leonard. "Two-Level Games and Bargaining Outcomes". *International Organization*. MIT Press. 1993. vol. 47(3), pages 353-386, Summer.
- Wilson, A. C. (2010). Putnam's Two-Level Game: Case Studies of Serbian and Russian Reactions to the Kosovo and Chechen Independence Movements [Tesi de màster, The Ohio State University]. OhioLINK Electronic Theses and Dissertations Center. Recuperat de https://etd.ohiolink.edu/etd/send_file/send?accession=osu1274721632&disposition=inline

Ús de la Intel·ligència Artificial: S'ha fet un ús puntual de la intel·ligència artificial, concretament de l'eina ChatGPT, per millorar la redacció, revisar faltes d'ortografia i reduir l'extensió d'alguns textos, sempre com a suport lingüístic i sense afectar el contingut ni els anàlisis del treball.

8. ANNEXOS

ANNEXE 1. Qüestionari d'entrevista 1 — TFG: Anàlisi de les negociacions de l'Acord d'Associació entre Andorra i la UE a través del model del “two-level game”

Garantia de confidencialitat per als participants:

Totes les respostes obtingudes en aquest qüestionari s'utilitzaran exclusivament amb finalitats acadèmiques i en el marc del treball de fi de grau. Es garanteix que **no es publicarà cap informació que permeti identificar les persones participants**, ni directa ni indirectament, i que **no es revelarà cap dada o opinió que pugui comprometre-les de cap manera**.

Les dades seran tractades de forma **anònima i confidencial** per a la realització de l'anàlisi, d'acord amb els principis ètics i les normatives vigents sobre protecció de dades. La seva participació és totalment voluntària, i poden retirar-se del procés en qualsevol moment sense cap conseqüència.

Informació prèvia (per a mi com a investigador):

- Nom de l'entrevistat/da:
- Càrrec institucional:
- Període en què ha estat implicat/da en les negociacions:
- Data de l'entrevista:

Bloc 1. Context i negociació internacional (Level I)

- Segons els informes de l'oposició, l'acord presenta 10 temes polèmics o de debat: (1)Aspectes institucionals (competències entre el TJUE i Tribunal Constitucional d'Andorra), (2)Llibertat de circulació de les persones i dels treballadors, (3)Llibertat d'establiment i de prestació de serveis, (4)Serveis financers, (5)Unió duanera, (6)Fiscalitat, (7)Telecomunicacions, (8)Energia, (9)Normes de dret de la competència, (10)Accés als programes de finançament de la UE. Hi afegiries algun més? Quins temes eren particularment sensibles en les negociacions amb Europa?
- Com descriuria l'actitud i les demandes principals de la Unió Europea al llarg de les negociacions de l'Acord d'Associació?
- Han existit línies vermelles per part de la UE difícils de conciliar amb les particularitats d'Andorra?
- Quin ha estat el marge real de maniobra del govern andorrà dins la taula negociadora? Hi havia espai per obtenir concessions?
- Considera que la Comissió Europea ha entès i respectat prou les especificitats institucionals i socials d'Andorra?

6. Podria mencionar algun moment especialment tens o conflictiu durant les negociacions? Com es va gestionar?

Bloc 2. Dinàmica domèstica (Level II)

1. Quins actors interns (partits polítics, sectors econòmics, societat civil...) han tingut un paper més influent durant el procés negociador? Hi ha una oposició significativa? És a dir, algun grup polític i de la societat civil particularment en contra de l'acord o d'algunes de les seves disposicions?
2. En referència als temes de debat presentats en el Bloc 1, voldria respondre a algun dels inconvenients exposats en l'informe del grup "Andorra Endavant" que li adjunto amb l'entrevista? Els "inconvenients" amb els que estigui més en desacord, o cregui la necessitat de justificar.
3. S'han viscut tensions polítiques internes o discrepàncies importants dins del govern o entre institucions?
4. Com s'ha percebut desde el govern l'actitud dels ciutadans envers el contingut i les implicacions de l'acord? Com s'ha gestionat?
5. En algun moment ha sentit que les pressions internes condicionaven la posició negociadora del govern a nivell internacional?

Bloc 3. Interacció entre nivells i estratègia de govern

1. Ha utilitzat el govern algun cop l'argument de la legitimitat interna per pressionar la UE a cedir en alguna qüestió?
2. Hi ha hagut casos on les demandes europees han servit al govern per justificar reformes o canvis interns que d'altra manera serien difícils d'introduir?
3. Com definiria el "win-set" andorrà (és a dir, el conjunt d'opcions acceptables per a la societat andorrana)? Ha canviat al llarg del procés?
4. Hi ha hagut perill de defecció involuntària? És a dir, que el negociador andorrà hagi arribat a un acord a la taula internacional que no pot ser ratificat internament, per tant no es pugui tirar endavant l'acord.
5. Creu que el referèndum previst ha tingut (o tindrà) un impacte sobre el desenvolupament de les negociacions? Com es continuarà si no surt endavant (no guanya el Sí)?
6. Quines estratègies ha emprat el govern per equilibrar les exigències de la UE amb la necessitat de mantenir la legitimitat interna?

ANNEXE 2. Qüestionari d'entrevista 2 — TFG: Anàlisi de les negociacions de l'Acord d'Associació entre Andorra i la UE a través del model del “two-level game”

Garantia de confidencialitat per als participants:

Totes les respostes obtingudes en aquest qüestionari s'utilitzaran exclusivament amb finalitats acadèmiques i en el marc del treball de fi de grau. Es garanteix que **no es publicarà cap informació que permeti identificar les persones participants**, ni directa ni indirectament, i que **no es revelarà cap dada o opinió que pugui comprometre-les de cap manera**.

Les dades seran tractades de forma **anònima i confidencial** per a la realització de l'anàlisi, d'acord amb els principis ètics i les normatives vigents sobre protecció de dades. La seva participació és totalment voluntària, i poden retirar-se del procés en qualsevol moment sense cap conseqüència.

Informació prèvia (per a mi com a investigador):

- a. Nom de l'entrevistat/da:
- b. Institució a la que representa:
- c. Càrrec institucional:
- d. Data de l'entrevista:

-
1. Quin és el posicionament general de la Unió Sindical d'Andorra sobre l'Acord d'Associació amb la UE?
 2. El sindicat ha estat consultat o ha participat en alguna fase del procés de negociació o de debat públic?
 3. Segons els informes de l'oposició, l'acord presenta 10 temes polèmics o de debat: (1)Aspectes institucionals (competències entre el TJUE i Tribunal Constitucional d'Andorra), (2)Llibertat de circulació de les persones i dels treballadors, (3)Llibertat d'establiment i de prestació de serveis, (4)Serveis financers, (5)Unió duanera, (6)Fiscalitat, (7)Telecomunicacions, (8)Energia, (9)Normes de dret de la competència, (10)Accés als programes de finançament de la UE. A continuació, una sèrie de preguntes temàtiques sobre que penses sobre alguns d'aquests punts que poden tenir més impacte en els treballadors andorrans:
 - a. Us preocupa la pèrdua de competències en algunes competències que passaran a ser exclusives de la UE i del TJUE (Tribunal de Justícia de la UE)? Us preocupa també l'aplicació massiva de normativa europea en determinats aspectes/àrees? O veieu com una oportunitat la convergència reglamentària entre Andorra i la UE, ja que facilita l'aplicació de varis estàndards europeus? Tens algun exemple o aclaració en concret?
 - b. En quant a la “Llibertat de circulació de persones i treballadors”, creieu que es una oportunitat, ja que els andorrans podran accedir al mercat interior, a més es manté una adaptació sectorial mitjançant un sistema de quotes? O una amenaça, ja que possiblement implica una reducció del control en l'atorgament d'un permís de residència als ciutadans de la Unió? Algo més a dir sobre aquest punt?

- c. La llibertat d'establiment i de prestació de serveis segurament implica un augment de l'oferta de treball a andorra però també facilita l'accés dels andorrans al mercat laboral europeu (inclou el reconeixement de les qualificacions). A més permet/facilita l'accés a les prestacions socials com l'atur als andorrans per haver treballat en territori comunitari. No obstant, cal tenir en compte que això té implicacions no tant positives, ja que augmenta la competència per accedir a llocs de treball (els europeus poden accedir més fàcilment al mercat de treball andorrà). També un augment de competència per a les empreses andorranes, incloent els monopolis (exclou el sector agrícola). Estàs d'acord en què és una oportunitat positiva per als treballadors? O ho veieu més com un risc per les empreses i els seus treballadors?
 - d. El tabac es un sector clau per andorra, sobretot per als treballadors agrícoles, com creus que la progressiva liberalització del sector afectarà als productors andorrans? (Cal tenir en compte de que els productors andorrans son més competitius a nivell de preus, i que hauran d'apujar-los segurament).
 - e. Creus que un possible increment en l'impost de societats, pel que fa la fiscalitat en l'acord, pot afectar els sous o implicar un acomiadament de treballadors?
 - f. Vols comentar algo sobre el sector de les Telecomunicacions i energia? (En cas de que tinguis alguna cosa a dir.)
 - g. Que n'opines de l'accés (a canvi de petites contribucions d'Andorra) als programes de finançament de la UE?
4. Finalment, quins són, segons vosaltres, els principals punts que caldria negociar millor o protegir en defensa dels drets dels treballadors andorrans?

